بین الملل

امکان توافق بین ایران و آمریکا وجود دارد

سخنگوی وزارت خارجه قطر با تاکید بر نقش میانجی‌گرانه خود، از تلاش‌های دولت آمریکا برای پیشبرد مسیر دیپلماسی با جمهوری اسلامی ایران حمایت کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، «ماجد الانصاری» سخنگوی وزارت امور خارجه قطر در گفت‌وگو با شبکه خبری نیوزمکس آمریکا اظهار کرد: دوحه از اهتمام دولت «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا برای یافتن راه‌حلی مسالمت‌آمیز به‌منظور کاهش تنش‌ها با جمهوری اسلامی ایران استقبال می‌کند و بر این باور است که امکان دستیابی به توافقی سازنده همچنان وجود دارد. وی افزود: قطر در حال گفت‌وگو با هر ۲ طرف، یعنی ایران و آمریکاست و نقش حمایتی و تسهیل‌گر خود را در مسیر مذاکرات میان آن‌ها ایفا می‌کند. سخنگوی وزارت خارجه قطر در ادامه ابراز امیدواری کرد که روند کنونی گفت‌وگوها با حفظ شتاب و اراده سیاسی لازم، ادامه یابد. این اظهارات درحالی بیان شده است که ایران و آمریکا چهار دور گفت‌وگوی غیرمستقیم را با هدف دستیابی به توافق هسته‌ای و رفع تحریم‌ها برگزار کرده‌اند.

حزب کارگران کردستان منحل شد

شبکه تلویزیونی روداو از انحلال رسمی حزب کارگران کردستان (پ ک ک)، خبر داد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، این شبکه تلویزیونی گزارش داد که حزب کارگران کردستان (پ ک ک) همچنین اعلام کرد که به عملیات‌های مسلحانه خاتمه داده است. «روداو» اعلام کرد: «حزب کارگران کردستان تصمیمات کنفرانس خود را که شامل انحلال ساختار سازمانی حزب و پایان دادن به مبارزه مسلحانه و در نتیجه پایان دادن به فعالیت‌هایی که به نام پ.ک.ک [حزب کارگران کردستان] انجام می‌شد، اعلام می‌کند.» پ ک ک از ۵ تا ۷ مه در عراق کنگره‌ای برگزار کرد تا در مورد تصمیم به زمین گذاشتن سلاح پس از درخواست عبدالله اوجالان، رهبر این گروه، برای انحلال و خلع سلاح این گروه بحث کند. متن بیانیه هیئت رئیسه دوازدهمین کنگره حزب کارگران کردستان (پ‌ک‌ک) بدین شرح است: «فرایندی که با بیانیه ۲۷ فوریه رهبر عبدالله اوجالان آغاز شد، در پرتو تلاش‌های چندجانبه و دیدگاه‌های متنوع ارائه شده، با برگزاری موفقیت‌آمیز دوازدهمین کنگره حزب ما در روزهای ۵ تا ۷ می به پایان رسید که در آن تصمیمات تاریخی اتخاذ شد که بیانگر ورود جنبش به دوره‌ای جدید است. دوازدهمین کنگره پ‌ک‌ک تصمیماتی مبنی بر انحلال ساختار سازمانی پ‌ک‌ک و پایان دادن به روش مبارزه مسلحانه اتخاذ کرد تا فعالیت‌های انجام شده تحت نام پ‌ک‌ک، تحت مدیریت اوجالان، به پایان برسد. ما اطمینان کامل داریم که مردم ما تصمیم انحلال پ‌ک‌ک و پایان دادن به روش مبارزه مسلحانه را بهتر از هر کس دیگری درک کرده و بر اساس ساخت جامعه دموکراتیک، به وظایف دوره مبارزه دموکراتیک عمل خواهند کرد. ما باور داریم که احزاب سیاسی کرد، سازمان‌های دموکراتیک و اندیشمندان به مسئولیت‌های خود در جهت توسعه دموکراسی عمل خواهند کرد.تصمیم کنگره ما مبنی بر انحلال پ‌ک‌ک و پایان دادن به روش مبارزه مسلحانه، زمینه قوی برای صلح پایدار و راه‌حل دموکراتیک فراهم می‌کند. در این مرحله، ایفای نقش مجلس ملی کبیر ترکیه با مسئولیت تاریخی اهمیت دارد. به همین ترتیب، ما از تمام احزاب سیاسی حاضر در مجلس، به ویژه حزب حاکم و حزب اصلی اپوزیسیون، سازمان‌های جامعه مدنی، گروه‌های دینی، نهادهای مطبوعاتی دموکراتیک، اندیشمندان، روشنفکران، هنرمندان، اتحادیه‌های کارگری، سازمان‌های زنان و جوانان و جنبش‌های محیط زیستی دعوت می‌کنیم تا با پذیرش مسئولیت، در روند صلح و جامعه دموکراتیک مشارکت کنند.»

گوترش نقش صلح‌سازی عمان را ستود

دبیرکل سازمان ملل و پادشاه عمان در جریان گفت‌وگوی تلفنی با یکدیگر تحولات منطقه را مورد بررسی قرار دادند. گوترش همچنین از نقش عمان در صلح‌سازی تقدیر به عمل آورد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل با هیثم بن طارق، پادشاه عمان تماس تلفنی برقرار کرد. بر اساس گزارش روسیا الیوم، آنتونیو گوترش در جریان این تماس تلفنی نقش پادشاهی عمان را در حل درگیری‌ها، حمایت از تلاش‌ها برای برقراری صلح و کاهش تنش در منطقه و تسهیل آن ستود. دبیرکل سازمان ملل همچنین از تلاش‌های عمان که منجر به از سرگیری فعالیت ناوبری دریایی در دریای سرخ و توقف درگیری مسلحانه میان ایالات متحده آمریکا و جنبش انصارالله یمن شده است، تقدیر و تشکر کرد. پادشاه عمان نیز در جریان این تماس تلفنی بر نقش کشورش در حل درگیری‌ها و نزاع‌ها در راستای ایجاد خیر و برکت و برقراری صلح برای همگان تاکید کرد. این تماس تلفنی پس از آن برقرار شد که وزارت خارجه عمان پیشتر اعلام کرده بود که رایزنی‌های پیاپی مسقط با طرف‌های درگیر (آمریکا و یمن)، به تفاهمی انجامیده که بر اساس آن، هر یک از طرفین از هدف قرار دادن دیگری از جمله ناوها و کشتی‌های آمریکایی خودداری خواهند کرد. طبق اعلام عمان، این توافق شامل توقف حملات از یمن به سمت رژیم صهیونیستی نمی‌شود و همچنین ایمنی کامل تمامی کشتی‌ها را تضمین نمی‌کند. در همین راستا، «مهدی المشاط» رئیس شورای عالی سیاسی یمن گفت: به هر قیمتی که باشد، هیچ بازگشتی از حمایت از غزه وجود ندارد... آنچه رخ داده ثابت می‌کند که ضربات ما دردناک هستند و ادامه خواهند داشت. «محمد علی الحوثی» عضو شورای عالی سیاسی یمن و از رهبران جنبش انصارالله یمن نیز تاکید کرد که پشتیبانی یمن از نوار غزه ادامه دارد.

پزشکیان تاکید کرد:

فقدان یک برنامه جامع، مهمترین مشکل محیط زیست کشور



رئیس جمهور گفت: اگر محیط زیست تخریب شود، انسان‌ها نیز آسیب جدی خواهند دید، بنابراین باید برنامه جامعی داشته باشیم و مهمترین مشکل کشور در زمینه محیط زیست، فقدان یک برنامه جامع است.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، مسعود پزشکیان رئیس جمهور کشورمان در جلسه شورای‌عالی حفاظت محیط زیست با اشاره به اهمیت حوزه محیط زیست، گفت: اگر محیط زیست تخریب شود، انسان‌ها نیز آسیب جدی خواهند دید، بنابراین باید برنامه جامعی داشته باشیم تا مانع نابودی محیط زیست شویم. مهمترین مشکل کشور در زمینه محیط زیست، فقدان یک برنامه جامع است، به همین دلیل اقداماتی که تاکنون در این زمینه انجام شده، به اندازه کافی مشکلات را حل نکرده است. رئیس جمهور تاکید کرد: کشور به برنامه عملیاتی و جامع در زمینه محیط زیست نیاز دارد تا همه بخش‌های مختلف محیط زیستی به صورت یکپارچه دیده شوند. باید برنامه‌ای تهیه شود که شامل اهداف، فرضیات، اقدامات عملیاتی، منابع مالی و نتیجه باشد. پزشکیان همچنین با اشاره به ضرورت اصلاح روش‌های موجود و استفاده از فناوری‌های نوین در زمینه حفاظت از محیط زیست، خاطرنشان کرد: استفاده از فناوری نوین موجب می‌شود که هم نظارت دقیق‌تری بر محیط زیست انجام شود و هم خطراتی که اکنون محیط‌بانان را تهدید می‌کنند، کاهش یابد.

پزشکیان افزود: سازمان حفاظت از محیط زیست مسئول نظارت بر رویدادهای جاری در محیط زیست و اعلام هشدارهای لازم در این حوزه بوده و هر دستگاه اجرایی هم در وهله اول مسئول رفع تهدیدهای محیط زیستی در حوزه خود مسئولیت است، به طور مثال وزارت جهاد کشاورزی اولین مسئول مقابله با مسئله فرسودگی خاک است. رئیس جمهور با تاکید بر حمایت دولت از تهیه برنامه‌ای جامع برای حفاظت از محیط زیست، گفت: از نظرات بهترین مشاوران بین‌المللی در تهیه برنامه جامع حفاظت از محیط زیست استفاده شود. برنامه تهیه شده باید مبتنی بر تحقیقات و داده‌های علمی و استفاده از تجارب جهانی باشد. اگر چنین برنامه جامعی تهیه شود، چارچوبی کلی برای فعالیت در اختیار مدیران دولت در همه مناطق قرار می‌گیرد و آنها با مشارکت مردم می‌توانند این برنامه را اجرایی کنند. پزشکیان پس از شنیدن نظرات اعضای شورای‌عالی حفاظت محیط زیست درباره چگونگی حفاظت از ۱۷ یوزپلنگ آسیایی باقی مانده در کشور، گفت: می‌توان با روش‌های دقیق و صحیح، محدوده زیست اینگونه جانوری را محدود کرد، تا بتوان برنامه‌ریزی و مدیریت بهتری برای محافظت از آن داشت. رئیس جمهور همچنین بر لزوم تقویت دیپلماسی برای اجرای تعهدات مالی سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه محیط زیست، تعیین اولویت‌ها در مسائل زیست محیطی و مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز علمی در تهیه برنامه جامع با چارچوب و استراتژی مشخص برای حفاظت از گونه‌های جانوری، گیاهی، آب، خاک و هوا تاکید کرد.

در این جلسه بررسی آئین‌نامه داخلی شورای‌عالی حفاظت محیط زیست، آئین‌نامه ارزیابی اثرات محیط زیستی، طرح بهره‌برداری از معدن نمک در پناهگاه حیات وحش شادگان، تقویت حفاظت از یوزپلنگ آسیایی، بهسازی و ایمن سازی بزرگراه حرم تا حرم برای جلوگیری از تصادفات گونه‌های حیات وحش، طرح‌های هادی روستایی و کاهش تصادفات جاده‌ای در پارک ملی گلستان در دستور کار قرار داشت. شینا انصاری رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست نیز در این جلسه با اشاره به اینکه دستور کار این جلسه، بررسی مجموعه‌ای از موضوعات کلیدی و راهبردی است، گفت: تحقق هر کدام از این اهداف به نوبه خود گامی اساسی در جهت تحقق اهداف عالی سازمان محیط زیست محسوب می‌شود. ما تهیه برنامه جامع حفظ تنوع زیست محیطی را با استفاده از فناوری‌های نوین دنبال می‌کنیم.

امیر آشتیانی: ادراک در جنگ شناختی تکلیف ایجاد می کند



جانشین رئیس ستادکل نیروهای مسلح با تأکید بر اهمیت ادراک در این حوزه گفت: این ادراک برای ما تکلیف ایجاد می‌کند وزمانی که ما می‌گوئیم تکلیف داریم، به این معناست که اختیار داریم.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، امیر محمدرضا آشتیانی، جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، در همایش جنگ شناختی و امنیت ملی، با تأکید بر اهمیت ادراک در این حوزه گفت: این ادراک برای ما تکلیف ایجاد می‌کند. زمانی که ما می‌گوئیم تکلیف داریم، به این معناست که اختیار داریم و اگر اختیار نداشتیم، تکلیف هم نداشتیم. این تکلیف چیزی است که ما احساس وظیفه می‌کنیم و باید به دنبال آن باشیم. وی افزود: همه ابزار لازم برای تشخیص حق از باطل در اختیار ماست و دشمن تلاش می‌کند تا ما نتوانیم این دو را از یکدیگر تشخیص دهیم. اگر دشمن بتواند ادراکی نادرست نسبت به حق و باطل در ما ایجاد کند، در جنگ شناختی به دنبال تسلط بر اراده‌ها، نگرش‌ها و ادراکات ما است. آشتیانی با اشاره به مشکلات موجود در تشخیص جزئیات، گفت: ما با دو مشکل اساسی مواجه‌ایم. اول، در بحث یقین است؛ اینکه ما به یقین عمل نمی‌کنیم و با تردید و شک تصمیم‌گیری می‌کنیم. یقین به قدرت خداوند و توحید، نبوت و معاد به ما کمک می‌کند تا جزئیات را بهتر تشخیص دهیم و از انحراف دور بمانیم. وی همچنین بر تأثیر عدم تابعیت از انبیای الهی تأکید کرد و گفت: کسانی که جزئیات شرعی را برای ما تشریح کرده‌اند، فاصله‌ای را که جنگ شناختی میان ما و آن‌ها ایجاد می‌کند، هدف قرار داده‌اند. زمانی که دشمن بر این فاصله مسلط شود، تیرهای زرین او به هدف خواهد خورد.امیر محمدرضا آشتیانی، جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، در ادامه سخنان خود به تحلیل چالش‌های موجود در مواجهه با جنگ شناختی دشمن پرداخت و بر لزوم توجه به ویژگی‌های جامعه و استفاده از ظرفیت‌های دینی و ملی تأکید کرد. امیر آشتیانی با اشاره به تأثیر شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها بر تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری‌ها، به وجود افراط و تفریط در جامعه اشاره کرد و گفت: این عدم تعادل و کم توجهی به منافع ملی می‌تواند به تضعیف نظام منجر شود. وی همچنین به اهمیت شایسته‌گزینی و شایسته‌سالاری در انتصابات اشاره کرد و افزود: در جایی که سیستم و سامانه‌ای وجود ندارد، انتصابات نقش حیاتی دارند و اگر این انتصابات به درستی انجام نشود، با مشکلات جدی مواجه خواهیم شد. امیر آشتیانی بر لزوم افزایش بهره‌گیری از ظرفیت‌های دینی و اعتقادی مانند مراسم‌های اربعین حسینی و ایام محرم تأکید کرد و گفت: این مراسم‌ها می‌توانند اثرات منفی دشمن را خنثی کنند. وی همچنین به ضرورت تبلیغ روحیه جوانمردی، شجاعت و امید به زندگی در جامعه اشاره کرد و خواستار همگرایی ملی مذهبی بین اقشار مختلف جامعه شد. آشتیانی در ادامه، بر لزوم استفاده از فناوری‌های پیشرفته و هوش مصنوعی در رصد و تحلیل محتوا در فضای مجازی تأکید کرد و گفت: باید تلاش کنیم تا جامعه را به سمت رسانه‌ای شدن و اطلاع‌رسانی صحیح هدایت کنیم. جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح همچنین خواستار ایجاد سازوکارهایی برای بهره‌برداری از دستاوردهای همایش‌های مربوط به جنگ شناختی شد و اظهار امیدواری کرد که نظام مقدس جمهوری اسلامی در این عرصه نیز موفق باشد. وی در پایان، از تلاش‌های صورت گرفته در بخش‌های مختلف نیروهای مسلح قدردانی کرد و بر ضرورت یکپارچگی و ساماندهی تلاش‌ها در مقابله با جنگ شناختی دشمن تأکید کرد.

عراقچی بعد از گفتگوهای غیرمستقیم ایران و آمریکا مطرح کرد:

مقداری مواضع دو طرف به یکدیگر نزدیک شده است

وزیر امور خارجه گفت: الان دو طرف درک بهتری از مواضع یکدیگر دارند و مقدار زیادی از موضوعات اصلی مورد اختلاف بیشتر مورد بحث قرار گرفت و مقداری مواضع دو طرف به یکدیگر نزدیک شده است.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، سید عباس عراقچی پس از دور چهارم گفتگوهای غیرمستقیم ایران و آمریکا گفت: دور چهارم گفتگوها نسبت به سه دوره گذشته مذاکرات بسیار جدیدتر و صریح‌تری بود. ما مقدار زیادی از فضای کلی فاصله گرفته‌ایم و وارد موارد جزئی‌تر شدیم. در این شرایط مذاکرات دشوارتر هم می‌شود ولی علی رغم دشواری که داشت و صراحتی که در مذاکرات بود، بحث بسیار مفیدی انجام شد و می‌توان گفت الان دو طرف درک بهتری از مواضع یکدیگر دارند و مقدار زیادی از موضوعات اصلی مورد اختلاف بیشتر مورد بحث قرار گرفت و با باز شدن ابعاد بیشتر، درک بهتری از آنها وجود دارد و مقداری مواضع دو طرف به یکدیگر نزدیک شده است. عراقچی گفتگوها را در مجموع رو به جلو ارزیابی کرد و گفت: ما تصمیم گرفتیم که این مذاکرات ادامه پیدا کند و هر دو طرف مصمم هستند برای جلسه بعدی توافق شده است ما روز و محل دور بعدی گفتگوها با توجه به برنامه‌هایی که هر دو طرف دارند، به عهده وزیر خارجه عمان گذاشته‌ایم که تنظیم کنند ولی فکر می‌کنم با فاصله تقریباً یک هفته یکی دو روز کم و زیاد برگزار خواهد شد. وزیر امور خارجه کشورمان در خصوص اظهارات متناقض طرف‌های آمریکایی گفت: اظهارات متناقض طرف‌های آمریکایی به خصوص در عرصه رسانه‌ای و عمومی می‌شنویم که این اصلاً کمکی به حال مذاکره نمی‌کند. امروز یکی از موضوعات مورد بحث ما نیز همین بود که این روش به نفع مذاکره نیست و باید اصلاح شود.

وی خاطرنشان کرد: همانطور که جمهوری اسلامی ایران در مواضع خود ثابت قدم است و همانطور که در بیان مواضع خود دقت لازم را دارد و مواضع متفاوت و ضد و نقیضی را ابراز نمی‌کند، همین انتظار از طرف آمریکایی هم می‌رود. بحث‌ها امروز خیلی مفید بود و امیدوار هستیم که کمتر شاهد چنین رفتاری باشیم ولی مشخصاً این نکته از طرف ما مورد تاکید قرار گرفت که برداشت‌های متناقض رسانه‌ای اصلاً مورد پذیرش ما نیست و این باعث خدشه به مذاکرات خواهد شد و اگر تکرار شود ما هم ناچاراً به همان ترتیب رفتار خواهیم کرد که به نظرم الان مقداری در این مشکلات به یکدیگر نزدیک شدیم. عراقچی در خصوص مسائل فنی و بحث‌های مرتبط با رفع تحریم‌ها و غنی‌سازی هسته‌ای ایران عنوان کرد: این دو موضوع مورد اشاره از موضوعات اصلی مذاکره هستند. از نظر ما غنی سازی یک موضوعی است که حتماً باید ادامه پیدا کند و هیچ جای مصالحه‌ای در مورد آن وجود ندارد. ممکن است ابعاد و اندازه و سطح و میزان آن به جهت اعتمادسازی یک دوره‌ای محدودیت‌هایی برای آن قائل شویم مشابه بار گذشته، ولی اصل موضوع غنی‌سازی اصلاً قابل مذاکره نیست. وی در رابطه با رفع تحریم‌ها افزود: منظور و مقصود ما از مذاکره طبیعتاً رفع تحریم است. رفع تحریم‌ها در هر شرایطی یکی از پایه‌های مذاکره ما است و این الان مورد توافق دو طرف قرار دارد و همانطور که اشاره کردم، ما در موضوعات اختلافی در حال حاضر خیلی به هم نزدیک‌تر شدیم و حداقل یکدیگر را بهتر درک می‌کنیم. وزیر امور خارجه در پایان گفت: به نظرم مواضع ما که کاملاً روشن است و ابعاد آن کاملاً برای طرف مقابل شناخته شده است و من امیدوار هستم که در ادامه پیشرفت بهتری داشته باشیم.

هشدار ایران به اروپا درباره هرگونه سوءاستفاده از اسنپ‌بک

سید عباس عراقچی، وزیر خارجه کشورمان در پیامی در شبکه ایکس نوشت: ایران موضع خود را به‌روشنی اعلام کرده است. ما به‌صورت رسمی به تمامی امضاکنندگان برجام هشدار داده‌ایم که هرگونه سوءاستفاده از سازوکار «بازگشت خودکار تحریم‌ها (Snapback)» پیامدهایی به‌دنبال خواهد داشت: نه تنها پایان نقش اروپا در این توافق را رقم خواهد زد، بلکه ممکن است به تشدید تنش‌هایی منجر شود که بازگشتی برای آنها متصور نیست. عراقچی افزوده است: سه کشور اروپایی (E۳) باید از خود بپرسند چگونه کار به این بن‌بست کشیده شده است. در پی رایزنی‌های اخیر با روسیه و چین، آمادگی خود را برای سفر به پاریس، برلین و لندن جهت آغاز فصلی تازه در روابط ابراز کردم. این ابتکار منجر به انجام گفتگوهای مقدماتی در سطح معاونان وزرای امور خارجه شد — آغازی شکننده، اما امیدبخش. با این حال، زمان به سرعت در حال گذر است. وزیر خارجه تاکید کرده است: نحوه پاسخ ما به این لحظه حساس، آینده روابط ایران و اروپا را بسیار عمیق‌تر از آنچه بسیاری تصور می‌کنند، رقم خواهد زد. ایران آماده است که ورق را برگرداند. امیدواریم که شرکای اروپایی ما نیز چنین اراده‌ای داشته باشند.

یادداشت

نقش بخش خصوصی در بازسازی روابط اقتصادی ایران و عربستان

محمدحسین محمدی

در جهانی که پیوندهای اقتصادی به‌عنوان ستون‌های اصلی ثبات سیاسی و همکاری‌های منطقه‌ای شناخته می‌شوند، بازسازی روابط اقتصادی میان ایران و عربستان سعودی، دو قدرت کلیدی خاورمیانه، از اهمیتی راهبردی برخوردار است. پس از سال‌ها تنش سیاسی، ازسرگیری روابط دیپلماتیک در سال ۲۰۲۳، بستری بی‌سابقه برای همکاری‌های اقتصادی فراهم کرده است. پیشتر و در یاداشت های قبلی اشاره شد که بخش خصوصی بازیگر اصلی در ترمیم و توسعه این روابط است. با فرض پذیرش این مفروض، چند پرسش‌های اساسی مطرح می‌شوند. اینکه کدام حوزه‌ها برای همکاری اولویت دارند؟ سازوکارهای اجرایی چیست؟ و چگونه می‌توان از ظرفیت نهادهای خصوصی مانند اتاق بازرگانی جده، اتاق بازرگانی ایران یا صندوق سرمایه‌گذاری و توسعه همکاری های اقتصادی ایران و عربستان سعودی بهره برد؟ این یادداشت با نگاهی واقع بینامه و مبتنی بر تحلیل‌های فنی و داده‌محور، به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهد و نهایت بر ضرورت ایجاد اتاق مشترک بازرگانی ایران و عربستان و برگزاری نشست‌های کارگاهی بخش خصوصی در سال ۲۰۲۵ تأکید می‌کند. نیازهای اقتصادی عربستان سعودی و پتانسیل همکاری با ایران عربستان سعودی، به‌عنوان دومین اقتصاد بزرگ خاورمیانه و هفدهمین اقتصاد جهان، با تولید ناخالص داخلی حدود ۱.۰۶۹ تریلیون دلار در سال ۲۰۲۴، اقتصادی نفت‌محور دارد که حدود ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی و ۵۵ درصد از درآمدهای دولتی آن به نفت وابسته است. با این حال، برنامه چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان، که توسط محمد بن سلمان در سال ۲۰۱۶ معرفی شد، بر کاهش وابستگی به نفت و تنوع‌بخشی به اقتصاد تأکید دارد. این برنامه به‌دنبال توسعه بخش‌هایی نظیر فناوری، گردشگری، تولید صنعتی و انرژی‌های تجدیدپذیر است. در این راستا، ایران با اقتصاد متنوع، منابع انسانی متخصص و موقعیت ژئوپلیتیکی منحصربه‌فرد، می‌تواند شریکی کلیدی برای تحقق این اهداف باشد.کارشناسان سعودی، از جمله لوای الخطیب در مقاله‌ای در مؤسسه بروکینگز، بر نیاز عربستان به جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه زیرساخت‌های غیرنفتی تأکید کرده‌اند. الخطیب اشاره می‌کند که عربستان برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰ نیازمند شرکای منطقه‌ای با ظرفیت‌های تولیدی و بازارهای مکمل است. ایران، با تولید سالانه بیش از ۴ میلیون تن محصولات پتروشیمی، ۲۰۰ میلیون تن محصولات کشاورزی و دسترسی به بازار ۸۰ میلیونی داخلی، می‌تواند پاسخگوی بخشی از این نیازها باشد. به‌عنوان مثال، عربستان در سال ۲۰۲۴ حدود ۳۵ درصد از محصولات کشاورزی خود را وارد کرد که ارزش آن به ۲۰ میلیارد دلار رسید. ایران، با صادرات محصولات کشاورزی مانند پسته (۸۳۲ هزار دلار به عربستان در سال ۲۰۲۴) و کشمش (۵۸۳ هزار دلار)، پتانسیل افزایش این حجم را دارد. علاوه بر این، اظهارات ماجد القصبی وزیر بازرگانی عربستان، در نشست شورای برنامه پل‌های تجاری عربی-آفریقایی، نشان‌دهنده آمادگی عربستان برای باز کردن بازارهای جدید و جذب سرمایه‌گذاری‌های امیدوارکننده است. این اظهارات، همراه با علاقه‌مندی شرکت‌های سعودی به بازار ایران، نشان می‌دهد که بخش خصوصی عربستان به‌دنبال فرصت‌هایی برای همکاری در حوزه‌های صنعتی، فناوری و ترانزیت است. اولویت‌های همکاری اقتصادی با توجه به نیازهای عربستان و ظرفیت‌های ایران، حوزه‌های زیر برای همکاری اقتصادی اولویت دارند: **صنایع پتروشیمی و شیمیایی:** عربستان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان محصولات پتروشیمی جهان است، اما ایران با ظرفیت تولید متنوع و فناوری‌های بومی می‌تواند شریکی مکمل باشد. همکاری در تولید مشتقات پتروشیمی، مانند پلیمرها و کودهای شیمیایی، می‌تواند هزینه‌های تولید را کاهش دهد. **کشاورزی و امنیت غذایی:** کمبود آب و محدودیت‌های کشاورزی در عربستان، این کشور را به واردکننده عمده محصولات کشاورزی تبدیل کرده است. ایران می‌تواند در تأمین محصولات کشاورزی، به‌ویژه خشکبار و میوه‌های تازه، نقش ایفا کند. **فناوری و نوآوری:** عربستان با سرمایه‌گذاری‌های کلان در هوش مصنوعی و شهرهای هوشمند مانند قرارداد ۲۳۰ میلیون دلاری با شرکت بیکرهافز و ۲۰۰ میلیون دلاری با داسولت سیستم به‌دنبال توسعه فناوری است. شرکت‌های فناوری ایرانی، به‌ویژه در حوزه نرم‌افزار و استارتاپ‌ها، می‌توانند در این حوزه همکاری کنند. ترانزیت و لجستیک: موقعیت استراتژیک ایران به‌عنوان دروازه ورود به آسیای مرکزی و قفقاز، فرصتی برای همکاری در کریدورهای ترانزیتی است. عربستان می‌تواند از بنادر جنوبی ایران برای دسترسی به بازارهای شرقی بهره ببرد. سازوکارهای اجرایی و نقش بخش خصوصی، به‌عنوان موتور محرکه همکاری‌های اقتصادی، نیازمند سازوکارهای منسجم و نهادهای تسهیل‌گر است. در این راستا، موارد زیر پیشنهاد می‌شود: ایجاد اتاق مشترک بازرگانی ایران و عربستان: تأسیس فوری اتاق مشترک بازرگانی، به‌عنوان نهادی برای هماهنگی میان شرکت‌های دو کشور، ضروری است. این اتاق می‌تواند با الگوبرداری از اتاق بازرگانی جده، که همواره نقش کلیدی در توسعه تجارت عربستان با آسیا و اروپا ایفا کرده، به تبادل اطلاعات، رفع موانع تجاری و تنظیم توافق‌نامه‌های تجاری بپردازد. اتاق مشترک ایران و عربستان می‌تواند بستری برای مذاکراتبین کسب و کارها فراهم کند و از طریق نمایشگاه‌ها و همایش‌ها، ظرفیت‌های دو طرف را معرفی نماید. **حمایتهای حاکمیتی از فعالیت های صندوق سرمایه‌گذاری و توسعه همکاری های اقتصادی ایران و عربستان:** صندوق فوق به عنوان یکی از ظرفیتهای منحصربه فرد در ایجاد و تحکیم روابط اقتصادی و تجاری ایران و عربستان تا کنون چندان مورد توجه و حمایت بخشهای مختلف حاکیمتی قرار نگرفته است حال آنکه دارای ظرفیت ویژه ای برای اعتماد سازی میان تجار و سرمایه گذاران دو طرف است. به نظر می رسد با شروع فصل جدید از بهبود روابط میان دو کشور نقش این صندوق پررنگ تر و جایگاه آن اهمیت بیشتری یابد. به این موضوع می توان سرمایه‌گذاری مشترک ایران و عربستان، در چارچوب یک صندوق سرمایه گذاری مشترک را نیز افزود. چیزی مشابه صندوق ۴۵ میلیارد دلاری عربستان با سافت‌بانک ژاپن که میتوان با آن پروژه‌های مشترک در حوزه‌های فناوری، انرژی‌های تجدیدپذیر و زیرساخت را تأمین مالی کرد. این صندوق با جذب سرمایه‌های خصوصی، ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. نشست‌های کارگاهی با حضور فعالان بخش خصوصی دوطرف: برگزاری نشست‌های کارگاهی با حضور نمایندگان بخش خصوصی، مانند شرکت‌های پتروشیمی، کشاورزی و فناوری، در سال ۲۰۲۵ ضروری است. این نشست‌ها، که می‌توانند در شهرهایی مانند تهران، ریاض یا جده برگزار شوند، باید بر شناسایی فرصت‌های تجاری، تبادل تجربیات و امضای تفاهم‌نامه‌های همکاری تمرکز کنند. تجربه موفق اتاق بازرگانی جده در برگزاری چنین رویدادهایی می‌تواند الگویی برای این نشست‌ها باشد. با لحاظ موارد فوق باید گفت دولت‌مردان ایران و عربستان باید نیازها و انگیزه‌های آشکار و پنهان یکدیگر را در بهبود روابط اقتصادی بررسی کنند. عربستان به‌دنبال کاهش وابستگی به نفت، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه بازارهای منطقه‌ای است. ایران نیز به دنبال دسترسی به بازارهای خلیج فارس، رفع تحریم‌ها و تقویت صادرات غیرنفتی است. دولت‌ها باید با تسهیل صدور ویزای تجاری، ایجاد روابط بانکی مستقیم و حذف موانع تعرفه‌ای، بستری برای فعالیت بخش خصوصی فراهم کنند. این اقدامات باید با رعایت منافع و امنیت ملی هر دو کشور انجام شود. از سوی دیگر میتوان گفت علاقه‌مندی بخش خصوصی دو کشور به همکاری متقابل، پشتوانه‌ای قوی برای توسعه روابط است. شرکت‌های ایرانی، مانند تولیدکنندگان پسته و فرش، در سال ۲۰۲۴ صادرات محدودی به عربستان از سر گرفتند. در مقابل، شرکت‌های سعودی، به‌ویژه در حوزه فناوری و لجستیک، به بازار ایران به‌عنوان فرصتی برای گسترش فعالیت‌های خود نگاه می‌کنند. این علاقه‌مندی، همراه با پتانسیل تجارت ۱ میلیارد دلاری در سال‌های آتی، نشان‌دهنده ظرفیت بالای همکاری است. آنچه در نهایت می توان بازسازی روابط اقتصادی ایران و عربستان سعودی، با محوریت بخش خصوصی، نه‌تنها به نفع دو کشور، بلکه به ثبات و توسعه منطقه‌ای کمک خواهد کرد. اولویت‌بندی حوزه‌هایی مانند پتروشیمی، کشاورزی، فناوری و ترانزیت، همراه با تأسیس اتاق مشترک بازرگانی و صندوق سرمایه‌گذاری مشترک، می‌تواند این همکاری را تسریع کند. برگزاری نشست‌های کارگاهی در سال ۲۰۲۵، با حضور بازیگران کلیدی بخش خصوصی، گامی عملی برای تحقق این چشم‌انداز است. دولت‌مردان دو کشور باید با شناسایی و تأمین نیازهای متقابل، بستری برای شکوفایی این همکاری فراهم کنند. با نگاهی خوش‌بینانه، سال ۲۰۲۵ می‌تواند نقطه عطفی در تاریخ روابط اقتصادی ایران و عربستان باشد، جایی که بخش خصوصی، با حمایت دولت‌ها، آینده‌ای مشترک و پایدار را رقم خواهد زد.

Alborz.payam@gmail.com